**Euroopan parlamentti**
2024-2029

**HYVÄKSYTYT TEKSTIT**

# P10_TA(2026)0216

## Montenegroa koskeva komission vuoden 2025 kertomus

### Euroopan parlamentin päätöslauselma 17. kesäkuuta 2026 Montenegroa koskevasta komission vuoden 2025 kertomuksesta (2025/2253(INI))

*Euroopan parlamentti*, joka

– ottaa huomioon Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Montenegron tasavallan välisen vakautus- ja assosiaatiosopimuksen[1], joka tuli voimaan 1. toukokuuta 2010,

– ottaa huomioon Montenegron 15. joulukuuta 2008 jättämän Euroopan unionin jäsenyyttä koskevan hakemuksen,

– ottaa huomioon 9. marraskuuta 2010 annetun komission lausunnon Montenegron Euroopan unionin jäsenyyttä koskevasta hakemuksesta (COM(2010)0670), 17. joulukuuta 2010 tehdyn Eurooppa-neuvoston päätöksen myöntää Montenegrolle ehdokasmaan asema ja 29. kesäkuuta 2012 tehdyn Eurooppa-neuvoston päätöksen avata EU-jäsenyysneuvottelut Montenegron kanssa,

– ottaa huomioon liittymistä valmistelevan tukivälineen (IPA III) perustamisesta 15. syyskuuta 2021 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/1529[2],

– ottaa huomioon Länsi-Balkanin uudistus- ja kasvutukivälineen perustamisesta 14. toukokuuta 2024 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1449[3],

– ottaa huomioon 19. ja 20. kesäkuuta 2003 Thessalonikissa pidetyn Eurooppa-neuvoston kokouksen puheenjohtajan päätelmät,

---

1 EUVL L 108, 29.4.2010, s. 3, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2010/224/oj.
2 EUVL L 330, 20.9.2021, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1529/oj.
3 EUVL L, 2024/1449, 24.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1449/oj.

– ottaa huomioon vuosina 2018, 2020 ja 2021 Sofiassa (Bulgariassa), Zagrebissa (Kroatiassa) ja Brdo pri Kranjussa (Sloveniassa) pidettyjen EU:n ja Länsi-Balkanin huippukokousten julkilausumat,

– ottaa huomioon 1. heinäkuuta 2025 Skopjessa, Pohjois-Makedoniassa pidetyn Länsi-Balkanin johtajien kokouksen Länsi-Balkanin kasvusuunnitelmasta,

– ottaa huomioon 17. joulukuuta 2025 pidetyssä EU:n ja Länsi-Balkanin huippukokouksessa annetun julistuksen,

– ottaa huomioon 16. joulukuuta 2025 annetut puheenjohtajan päätelmät laajentumisesta,

– ottaa huomioon 28. elokuuta 2014 käynnistetyn Berliinin prosessin,

– ottaa huomioon 22. lokakuuta 2025 pidetyn Berliinin prosessia käsitelleen vuoden 2025 huippukokouksen puheenjohtajan päätelmät,

– ottaa huomioon 6. lokakuuta 2020 annetun komission tiedonannon ”Länsi-Balkanin talous- ja investointisuunnitelma” (COM(2020)0641),

– ottaa huomioon 8. marraskuuta 2023 annetun komission tiedonannon ”Länsi-Balkanin uusi kasvusuunnitelma” (COM(2023)0691),

– ottaa huomioon 20. maaliskuuta 2024 annetun komission tiedonannon laajentumista edeltävistä uudistuksista ja politiikkojen uudelleentarkastelusta (COM(2024)0146),

– ottaa huomioon 8. heinäkuuta 2025 annetun komission tiedonannon ”Oikeusvaltiokertomus 2025 – Oikeusvaltiotilanne Euroopan unionissa” (COM(2025)0900) ja siihen liittyvän komission yksiköiden valmisteluasiakirjan ”2025 Rule of Law Report – Country Chapter on the rule of law situation in Montenegro” (SWD(2025)0929), johon sisältyy Montenegron oikeusvaltioperiaatteen tilannetta koskeva maakohtainen luku,

– ottaa huomioon 4. marraskuuta 2025 annetun komission tiedonannon ”Vuoden 2025 tiedonanto EU:n laajentumispolitiikasta” (COM(2025)0690) ja siihen liittyvän komission yksiköiden valmisteluasiakirjan ”Montenegro 2025 Report” (SWD(2025)0754),

– ottaa huomioon 2. kesäkuuta 2025 julkaistun Montenegron talousuudistusohjelmaa koskevan komission yleiskatsauksen ja maakohtaisen arvioinnin sekä 13. toukokuuta 2025 annetut alueellisten kumppaneiden kanssa käydyn talous- ja rahoitusalan vuoropuhelun yhteiset päätelmät,

– ottaa huomioon Montenegron kanssa 22. kesäkuuta 2021, 13. joulukuuta 2021, 29. tammikuuta 2024, 26. kesäkuuta 2024, 16. joulukuuta 2024, 27. kesäkuuta 2025, 16. joulukuuta 2025,

26. tammikuuta 2026 ja 17. maaliskuuta 2026 järjestettyjen liittymiskonferenssien tulokset,

– ottaa huomioon 14. heinäkuuta 2022 pidetyn EU:n ja Montenegron vakautus- ja assosiaationeuvoston 11. kokouksen tulokset,

– ottaa huomioon veroasioissa yhteistyöhaluttomia lainkäyttöalueita koskevan EU:n luettelon,

– ottaa huomioon EU:n ja Montenegron parlamentaarisen vakautus- ja assosiaatiovaliokunnan 2.–3. huhtikuuta 2025 ja 18.–19. syyskuuta 2025 pidettyjen 23. ja 24. kokouksen julkilausuman ja suositukset,

– ottaa huomioon Montenegron liittymisen Natoon 5. kesäkuuta 2017,

– ottaa huomioon aiemmat päätöslauselmansa Montenegrosta,

– ottaa huomioon työjärjestyksen 55 artiklan,

– ottaa huomioon ulkoasiainvaliokunnan mietinnön (A10-0143/2026),

A. ottaa huomioon, että laajentuminen on EU:n ulkopolitiikan keskeinen väline ja strateginen investointi rauhaan, turvallisuuteen ja vaurauteen Euroopan mantereella, erityisesti kehittyvän geopoliittisen toimintaympäristön ja Euroopan turvallisuushaasteiden muodostamaa taustaa vasten;

B. ottaa huomioon, että kutakin ehdokasmaata arvioidaan sen omien ansioiden perusteella sen mukaan, miten se täyttää Kööpenhaminan arviointiperusteet, tiukoin mutta oikeudenmukaisin ehdoin ja mitattavissa olevin tuloksin, erityisesti mitä tulee oikeusvaltioperiaatteeseen sekä mukautumiseen EU:n arvoihin ja yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan;

C. ottaa huomioon, että Montenegro haki EU:n jäsenyyttä vuonna 2008; ottaa huomioon, että ehdokasmaan status myönnettiin sille vuonna 2010; ottaa huomioon, että neuvottelut alkoivat vuonna 2012; ottaa huomioon, että Montenegron hallitus on ilmoittanut tavoitteekseen tulla EU:n 28. jäsenvaltioksi vuoteen 2028 mennessä;

D. ottaa huomioon, että Montenegro on edennyt ehdokasmaista eniten kohti EU-jäsenyyttä; ottaa huomioon, että Montenegron EU-jäsenyysneuvotteluissa on avattu kaikki 33 lukua ja osa on jo suljettu; toteaa, että edistyminen riippuu kestävistä tuloksista uudistusten täytäntöönpanossa erityisesti lukujen 23 ja 24 osalta;

E. ottaa huomioon, että EU on Montenegron erittäin luotettu kumppani ja että 69 prosenttia maan kansalaisista luottaa siihen eli luottamus EU:hun on siellä alueen korkeimpia; toteaa, että tämä vahvistaa poliittisten toimijoiden velvollisuutta toteuttaa vastuullisia, johdonmukaisia ja tehokkaita uudistuksia;

F. katsoo, että sekä ehdokasvaltioiden että EU:n jatkuva poliittinen sitoutuminen on olennaisen tärkeää laajentumisprosessin johdonmukaisuuden, uskottavuuden, avoimuuden ja yleisen tehokkuuden säilyttämiseksi; katsoo, että kahdenväliset kysymykset olisi ratkaistava kahdenvälisesti eikä niitä pitäisi käyttää laajentumisprosessin pysäyttämiseen tai politisoimiseen entisestään;

G. ottaa huomioon, että EU on edelleen Montenegron tärkein talous- ja rahoituskumppani ja sen suurin kauppakumppani; katsoo, että Montenegron ja EU:n välisten kauppa- ja liikennevirtojen sujuva toiminta on olennaisen tärkeää talouden vakauden, toimitusketjun häiriönsietokyvyn ja maan asteittaisen EU:n sisämarkkinoihin yhdentymisen kannalta;

H. katsoo, että Montenegron vakaus on olennaisen tärkeää Länsi-Balkanin ja EU:n turvallisuuden kannalta; ottaa huomioon, että ulkoiset poliittiset hankkeet, joilla pyritään rajat ylittävään vaikuttamiseen etnisen alkuperän tai uskonnollisen vakaumuksen perusteella, saattavat horjuttaa alueen maiden suvereniteettia ja perustuslaillista järjestystä; katsoo, että Länsi-Balkanin tulevaisuus on Euroopan yhdentymisessä eikä kilpailevissa geopoliittisissa vaikutuspiireissä tai etnisperäisissä alueellisissa linjauksissa;

I. ottaa huomioon, että Montenegro on edelleen altis yrityksille manipuloida informaatioympäristöä ulkomailta ja maan sisältä käsin; ottaa huomioon, että komissio on korostanut tarvetta estää mahdollisuudet ulkomaiseen sekaantumiseen ja tiedonmanipulointiin, disinformaatio mukaan luettuna, ja vahvistaa yhteiskunnan häiriönsietokykyä; ottaa huomioon, että Venäjä on pyrkinyt lisäämään vaikutusvaltaansa Länsi-Balkanilla, myös Montenegrossa, ottamalla strategisesti käyttöön uskonnollisia, kulttuuriin liittyviä ja niin sanottuja arvoihin perustuvia narratiiveja, joilla pyritään muokkaamaan julkista keskustelua ja horjuttamaan euroatlanttista yhdentymistä;

J. ottaa huomioon, että tietystä institutionaalisesta kehityksestä huolimatta korruptiota ja järjestäytynyttä rikollisuutta esiintyy edelleen useilla talouden aloilla ja useissa julkisissa instituutioissa Montenegrossa;

K. ottaa huomioon, että yhdenmukaistaminen verotusta ja verotusalan hyvää hallintotapaa koskevan EU:n säännöstön kanssa on yhä rahoitusvakauden ja luottamuksen kulmakivi EU-jäsenyyden yhteydessä;

***Sitoutuminen EU-jäsenyyteen***

1. panee tyytyväisenä merkille Montenegron vakaan edistymisen EU:hun liittyvissä uudistuksissa, mitä tukee laaja poliittinen sitoutuminen ja kunnianhimoinen pyrkimys saattaa neuvottelut päätökseen vuoden 2026 loppuun mennessä; panee tyytyväisenä merkille, että vuonna 2025 suljettiin toistaiseksi kuusi

neuvottelulukua ja vuonna 2026 neljä, mikä nostaa niiden kokonaismäärän 16:een; toistaa tukevansa täysin maan tulevaisuutta EU:ssa; on ilahtunut siitä, että neuvostoon on perustettu liittymissopimuksen laatimista Montenegron kanssa käsittelevä tilapäinen työryhmä, ja pitää sitä tärkeänä ja oikea-aikaisena askeleena, jolla edistetään Montenegron EU:hun liittymistä koskevan prosessin viimeistä vaihetta ja vahvistetaan EU:n sitoutuminen laajentumiseen;

2. vahvistaa, että Montenegro on edelleen edelläkävijä EU-jäsenyysprosessissa, ja korostaa, että laajentumisen tahti ja järjestys on määritettävä edelleen yksilöllisten ansioiden periaatteen mukaisesti; korostaa, että edistymistä kohti jäsenyyttä olisi arvioitava tiukasti vahvistettujen edellytysten objektiivisen täyttymisen perusteella; kehottaa vastaamaan jatkuviin uudistustoimiin yhtä uskottavilla, ennakoitavilla ja oikea-aikaisilla EU-jäsenyysnäkymillä; korostaa, että laajentumispolitiikan eheys perustuu johdonmukaisuuteen, oikeudenmukaisuuteen ja yhdenvertaiseen kohteluun, joissa kuvastuu kunkin ehdokkaan osoitettu valmiuden taso;

3. panee tyytyväisenä merkille Montenegron kansalaisten laajan ja johdonmukaisen julkisen tuen maan etenemiselle kohti EU-jäsenyyttä ja toteaa, että kansalaisten suuri enemmistö ilmaisee luottavansa Montenegron tulevaisuuteen EU:ssa;

4. kannustaa kaikkia poliittisia toimijoita pitämään fokuksen kirkkaana, pitämään yllä hyvää kehitystä kohti liittymisneuvottelujen saattamista onnistuneeseen päätökseen ja tehostamaan toimiaan tarvittavien uudistusten aikaansaamiseksi; korostaa tässä yhteydessä poliittisen vakauden ja puolueiden välisen rakentavan yhteistyön tarvetta; painottaa, että todellinen edistyminen riippuu hyväksyttyjen uudistusten tehokkaasta täytäntöönpanosta sekä kestävistä, mitattavissa olevista tuloksista oikeusvaltioperiaatteen alalla, korkean tason korruptiota ja järjestäytynyttä rikollisuutta koskevista tapauksista annettavat lopulliset tuomiot mukaan lukien; kannustaa Montenegroa edistämään edelleen sulkemisedellytysten täytäntöönpanoa, erityisesti lukujen 23 ja 24 osalta;

5. kehottaa kaikkia valtion viranomaisia toimimaan institutionaalisen vastuun hengessä ja varmistamaan, että poliittiset erimielisyydet eivät viivytä EU:hun liittyvien uudistusten hyväksymistä ja täytäntöönpanoa; korostaa, että EU-jäsenyyttä koskevan strategisen tavoitteen turvaamisen on pysyttävä puoluepoliittiset näkökohdat ylittävänä yhteisenä kansallisena painopisteenä; kehottaa Montenegron parlamenttia ja hallitusta välttämään tilannetta, jossa identiteettipolitiikka siirtää huomion pois EU-tavoiteohjelmasta tai kiristää suhteita maan naapureihin, ja varmistamaan, että Montenegro pysyy lujasti tiellä kohti EU:ta;

6. kannustaa Montenegroa pisimmälle edenneenä ehdokasvaltiona toimimaan edelleen rakentavana ja vakauttavana tekijänä alueella ja osoittamaan johtajuuden avulla, että suvereniteetti, kansalaisidentiteetti ja Euroopan yhdentyminen ovat toisiaan vahvistavia seikkoja;

7. panee tyytyväisenä merkille, että Montenegro on mukautunut päättäväisesti EU:n yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan kaikilta osin, myös EU:n rajoittavien toimenpiteiden ja erityisesti Venäjän hyökkäyssotaa Ukrainaa vastaan koskevien rajoittavien toimenpiteiden osalta, ja panee tyytyväisenä merkille myös sen periaatteellisen kannan Yhdistyneissä kansakunnissa ja osallistumisen EU:n kriisinhallintaoperaatioihin samoin kuin Naton operaatioihin ja muihin kansainvälisiin monenvälisiin operaatioihin, kuten EU:n johtamien merivoimien Atalanta-operaatioon, Ukrainaa tukevaan EU:n sotilaalliseen avustusoperaatioon (EUMAM Ukraina) ja KFOR-joukkoihin; on tyytyväinen Montenegron parlamentin päätökseen hyväksyä maan osallistuminen EUMAM Ukraina -operaatioon; toteaa, että Montenegron johdonmukainen mukautuminen EU:n yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan, Venäjään kohdistuvat rajoittavat toimenpiteet mukaan luettuina, on keskeinen osoitus sen strategisesta suuntautumisesta; korostaa, että tästä on pidettävä tinkimättömästi kiinni; korostaa, että Montenegron poliittisten edustajien tinkimätön sitoutuminen maan asemaan itsenäisenä valtiona ja maan strategiseen suuntautumiseen kohti EU:ta pysyy edelleen keskeisenä poliittisena kriteerinä uudistuksia koskevien teknisten edellytysten lisäksi;

8. suhtautuu myönteisesti EU:n ja Montenegron väliseen turvallisuus- ja puolustusvuoropuheluun, mukaan lukien jäsennelty ajatustenvaihto turvallisuus- ja puolustusyhteistyöstä, kriisinkestävyydestä uusiin uhkiin nähden sekä Ukrainalle annettavaa tukea koskevasta yhteistyöstä;

9. pitää myönteisenä Montenegron parlamentin päätöstä lähettää maan asevoimien jäseniä osallistumaan EUMAM Ukraina -operaatioon, mikä on merkki selkeästä ja tinkimättömästä mukautumisesta EU:n ja Naton turvallisuusprioriteetteihin; muistuttaa, että Montenegro on EU:n keskeinen liittolainen alueella; panee tyytyväisenä merkille Montenegron hallituksen päätöksen täyttää puolustusmenoja koskeva kahden prosentin sitoumus;

10. on edelleen vakavasti huolissaan jatkuvista ja kiihtyvistä pahantahtoisista ulkomaisista sekaantumistoimista, epävakauttavista toimista, hybridiuhkista ja disinformaatiokampanjoista, joita kolmansien maiden toimijat toteuttavat Montenegrossa tarkoituksenaan heikentää Montenegron demokraattisia instituutioita, yhteiskunnallista yhteenkuuluvuutta ja strategista suuntautumista kohti EU- ja Nato-jäsenyyttä; korostaa, että tällainen sekaantuminen on suora haaste oikeusvaltioperiaatteelle, demokraattiselle hallinnolle ja kansalliselle itsemääräämisoikeudelle;

panee merkille erityisesti Kiinan, Venäjän ja Serbian pahantahtoisen vaikuttamisen;

11. on vakavasti huolissaan tiedoista, joiden mukaan Serbian presidentti Vučićin kannattajat matkustivat Tivatiin 3. kesäkuuta 2026 pyrkimyksenään horjuttaa Montenegroa ja häiritä EU:n ja Länsi-Balkanin maiden huippukokousta; panee lisäksi merkille, että osa asianomaisista henkilöistä oli aiemmin tunnistettu hallitusta tukevissa liikehdinnöissä, he olivat osallistuneet toimiin opiskelijoiden mielenilmausten tukahduttamiseksi Serbiassa ja heillä oli taustaa aiemmista väkivaltaisista rikoksista tai rikkomuksista; tuomitsee jyrkästi Serbian valtaapitävään puolueeseen liittyvien rakenteiden toimet, joilla pyritään horjuttamaan Montenegroa ja heikentämään sen edistymistä kohti EU:hun liittymistä;

12. kehottaa kehittämään räätälöityä EU:n ja Naton tukea ja niiden tiiviimpää yhteistyötä Montenegron kanssa, jotta voidaan ottaa käyttöön vahvempia toimenpiteitä tällaisten hybridiuhkien, ulkomaisen tiedonmanipuloinnin ja peitellyn poliittisen rahoituksen torjumiseksi ja parantaa yhteiskunnallista ja institutionaalista häiriönsietokykyä, mukaan lukien kyberturvallisuuden vahvistaminen, medialukutaidon parantaminen kaikilla koulutustasoilla, asianmukaisen opettajankoulutuksen ja nykyaikaisten opetusresurssien varmistaminen, strategisen viestinnän vahvistaminen, disinformaation torjuntavalmiuksien parantaminen ja tiedotusvälineiden omistussuhteiden avoimuuden vahvistaminen; kannustaa komissiota varmistamaan, että Montenegro voi hyötyä täysimääräisesti eurooppalaisesta demokratian kilvestä; kehottaa vahvistamaan Montenegron turvallisuus- ja tiedustelupalvelujen sisäisiä taustaselvitysmekanismeja ja lahjomattomuuden varmistusmekanismeja;

13. on huolissaan ulkoisten toimijoiden harjoittamasta uskonnollisten instituutioiden poliittisesta välineellistämisestä; korostaa, että uskonnollisten järjestöjen on toimittava avoimesti ja ulkomaisesta poliittisesta vaikuttamisesta riippumattomasti kunnioittaen täysin Montenegron perustuslaillista ja sekulaarista kehystä;

14. kehottaa EU:ta ja Montenegroa jatkamaan ja vahvistamaan merkittävästi kohdennettua strategista viestintäänsä laajentumisen ja EU-jäsenyyden hyödyistä omaksumalla ennakoivamman ja paikallisesti mukautetun lähestymistavan tiiviissä yhteistyössä kansallisten instituutioiden ja kansalaisyhteiskunnan kanssa; panee huolestuneena merkille, että tuoreimman erityiseurobarometritutkimuksen mukaan vain 39 prosenttia Montenegron kansalaisista tuntee olevansa hyvin tai erittäin hyvin perillä EU:sta;

15. pitää myönteisenä sitä, että Montenegron parlamentti osallistuu aktiivisesti EU:n ja Montenegron parlamentaariseen vakautus- ja assosiaatiovaliokuntaan;

16. pitää myönteisenä, että Podgoricassa, Montenegrossa järjestettiin 20.–21. syyskuuta 2025 kansalaisfoorumi ”Kansalaiset Euroopan unionin laajentumisen keskiössä”;

17. panee tyytyväisenä merkille Nikšićin nimeämisen vuoden 2030 Euroopan kulttuuripääkaupungiksi ja Podgorican nimeämisen vuoden 2028 Euroopan nuorisopääkaupungiksi, mikä korostaa niiden roolia nuorten osallistumisen, innovoinnin, kulttuurivaihdon sekä Montenegron ja EU:n välisten tiiviimpien yhteyksien edistämisessä;

***Demokratia ja oikeusvaltioperiaate***

18. korostaa Montenegron parlamentin merkitystä liittymisprosessissa ja painottaa sen keskeistä roolia demokraattisen vastuuvelvollisuuden, parlamentaarisen valvonnan ja lainsäädäntöprosessin avoimuuden varmistamisessa; kannustaa käymään rakentavaa vuoropuhelua ja tekemään yhteistyötä koko poliittisella kentällä sellaisen korkealaatuisen lainsäädännön antamiseksi, jolla ratkaistaan rakenteelliset ongelmat tai helpotetaan niitä merkittävästi sekä mahdollistetaan Montenegron eteneminen kohti jäsenyyttä; korostaa, että Montenegron hallituksen ja parlamentin tiivis yhteistyö on ratkaisevan tärkeää uudistusten oikea-aikaisen ja tehokkaan täytäntöönpanon kannalta; korostaa, että lainsäädäntöprosessin nopeuttaminen ei saisi rajoittaa merkityksellistä parlamentaarista keskustelua tai opposition roolia, ja kehottaa löytämään asianmukaisen tasapainon uudistusten vauhdin ja lainsäädännön valvonnan laadun välillä;

19. panee tyytyväisenä merkille Montenegron vaalilakiin tehdyt muutokset, erityisesti ne, jotka koskevat kampanjarahoituksen ja tiedotusvälineiden valvontaa, vaalien rehellisyyttä, sukupuolikiintiöitä vaaliluetteloissa ja yhtä ainoaa paikallisvaalipäivää; kehottaa Montenegroa mukautumaan täysin EU:n normeihin ja panemaan kaikilta osin täytäntöön kaikki jäljellä olevat Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön demokraattisten instituutioiden ja ihmisoikeuksien toimiston ja lahjonnan vastaisen valtioiden ryhmän suositukset, jotka koskevat erityisesti avoimuutta poliittisten puolueiden menoista, mukaan lukien poliittisissa puolueissa naisjärjestöille osoitettujen varojen käyttö, verkossa tapahtuvaa poliittista mainontaa, mukaan lukien sponsorien ja kohdentamiskriteerien julkistaminen, ja valtion varojen väärinkäytön estämistä, vaaliluettelon päivittämistä ja asuinpaikkarekisterin käsittelemistä; muistuttaa, että tämä olisi tehtävä avoimen ja osallistavan kuulemisprosessin avulla, jossa ovat mukana kaikki asiaankuuluvat sidosryhmät; kehottaa Montenegron viranomaisia vaalien edellä suojaamaan järjestelmällisesti vaalien informaatioympäristöä perustamalla nopeat yhteistyökanavat

vaalihallinnon, tiedotusvälineiden sääntelyviranomaisen ja toimivaltaisten viranomaisten välille koordinoidun disinformaation ja laittoman sekaantumisen havaitsemiseksi ja niihin vastaamiseksi kunnioittaen samalla täysin sananvapautta;

20. pitää myönteisenä Montenegron sisällyttämistä komission vuoden 2025 oikeusvaltiokertomukseen;

21. kehottaa nopeuttamaan tuomareiden nimityksiä käyttämällä ansioihin perustuvia ja avoimia menettelyjä, joihin ei kohdistu poliittista vaikuttamista ja jotka perustuvat asiantuntemukseen ja lahjomattomuuteen ja joissa käsittelyajat eivät viivästy, mukaan lukien nimitykset perustuslakituomioistuimeen sekä tuomari- ja syyttäjäneuvostoihin, täysin sulkemisedellytyksiin liittyvien vaatimusten mukaisesti; korostaa täysin toimivan perustuslakituomioistuimen ratkaisevaa roolia oikeusjärjestyksen ja vaalikehyksen vakauden kannalta; on erittäin huolissaan perustuslakituomioistuimen tuomarin nimittämisessä tapahtuneista jatkuvista viivästyksistä, jotka uhkaavat heikentää tämän instituution, joka on yksi tärkeimmistä oikeusvaltioperiaatteen ja EU:hun yhdentymisen turvaamisen kannalta, täysipainoista toimintaa;

22. kehottaa Montenegroa jatkamaan oikeudellisen kehyksensä mukauttamista EU:n säännöstöön ja eurooppalaisiin normeihin, jotka koskevat oikeuslaitoksen riippumattomuutta, vastuuvelvollisuutta, puolueettomuutta, lahjomattomuutta ja ammattimaisuutta, sekä panemaan täytäntöön jäljellä olevat suositukset; kehottaa tehostamaan oikeusjärjestelmää ja purkamaan käsittelyruuhkaa erityisesti korruptiota ja järjestäytynyttä rikollisuutta koskevien tapausten osalta, mikä on ratkaisevan tärkeää kansalaisten luottamuksen vahvistamiseksi ja EU-jäsenyyden edellytysten täyttämiseksi; muistuttaa, että sulkemisedellytysten täyttyminen edellyttää käytännössä osoitettuja tuloksia, kuten parempia työoloja ja -ehtoja, riittävää henkilöstöä ja tehokasta asianhallintaa, koska jatkuvat rakenteelliset puutteet vaikuttavat edelleen oikeuslaitoksen tehokkuuteen; pitää myönteisinä toimenpiteitä tuomarin uran houkuttelevuuden edistämiseksi; kehottaa hyväksymään tuomioistuinten ja perustuslakituomioistuimen tehtävissä toimivien palkkoja ja muita oikeuksia koskevan Montenegron lain, jotta voidaan varmistaa tuomareiden ja syyttäjien asianmukaiset, vakaat ja ennakoitavat palkat ja työolot ja -ehdot, jotka ovat heidän riippumattomuutensa ja oikeusjärjestelmän moitteettoman toiminnan olennaisia takeita;

23. toteaa, että kansalaisyhteiskunnan asiantuntijat ovat ilmaisseet vakavan huolensa syyttäjäneuvostoa koskevien hallituksen muutosluonnosten sisällöstä ja katsoneet, että ne eivät merkityksellisesti vahvista sen riippumattomuutta vaan että ne voivat jopa vaikeuttaa sen varmistamista, että syyttäjäneuvoston jäsenyys on aidosti riippumaton; panee huolestuneena merkille, että

sisäasiainlakiin ja kansallisesta turvallisuusvirastosta annettuun lakiin on hyväksytty muutoksia opposition ja kansalaisyhteiskunnan esittämästä voimakkaasta arvostelusta huolimatta; kehottaa noudattamaan avoimia menettelyjä ja varmistamaan aidon yhteistyön ja kuulemisen erityisesti kaikkien EU:n yhdentymisprosessiin liittyvien lakien osalta kaikkien asiaankuuluvien sidosryhmien kanssa, mukaan lukien oppositio, oikeudelliset asiantuntijat ja komissio;

24. tuomitsee jyrkästi tuomareihin ja syyttäjiin kohdistuvan toistuvan poliittisen ja julkisen painostuksen ja kehottaa toimivaltaisia instituutioita reagoimaan ripeästi ja tehokkaasti heidän riippumattomuutensa ja lahjomattomuutensa suojelemiseksi;

25. kehottaa parantamaan edelleen korkean tason korruptiotapausten tutkinnassa ja syytteeseenpanossa saatavia tuloksia, muun muassa varojen menetetyksi tuomitsemista; kehottaa Montenegroa tehostamaan korkean tason korruptioon liittyvää ennakoivaa tutkintaa ja syytteeseenpanoa sekä vahvistamaan oikeus- ja korruptiontorjuntaelinten valmiuksia ja suorituskykyä; panee merkille, että korruptiontorjuntavirastossa on edelleen johtajuusvajetta ja rajallisesti henkilöstöä ja että sen taloudellinen riippumattomuus on riittämätön; toteaa, että nämä tekijät rajoittavat viraston kokonaisvaikutusta, ja kehottaa toteuttamaan toimenpiteitä sen täyden operationaalisen, taloudellisen ja toiminnallisen riippumattomuuden varmistamiseksi eurooppalaisten normien mukaisesti; kehottaa jatkamaan mukautumista EU:n säännöstöön ja EU:n normeihin, jotka koskevat korruption torjuntaa, ja kehottaa Montenegroa toteuttamaan toimia kaikkien tätä alaa koskevien jäljellä olevien suositusten mukaisesti;

26. kehottaa ottamaan käyttöön kattavia lahjomattomuutta koskevia toimintapolitiikkoja, jotta lainvalvontaviranomaisia ja oikeuslaitosta voitaisiin suojata korruptiolta ja järjestäytyneeltä rikollisuudelta; kehottaa perustamaan kurinpitomekanismeja ja vahvempia ja tehokkaampia eettisiä vastuuvelvollisuusmekanismeja erityisesti tapauksissa, joissa on kyse omaisuuden ilmoittamatta jättämisestä, jotta varmistetaan merkityksellinen ja tehokas käytännön vastuuvelvollisuus; panee tyytyväisenä merkille lobbaussääntelyn, väärinkäytösten paljastajien suojelun ja julkisten hankintojen avoimuuden kaltaisilla aloilla saavutetun edistyksen, joka osoittaa, että kohdennetuilla ja asianmukaisesti toteutetuilla uudistuksilla voidaan saavuttaa konkreettisia tuloksia;

27. kehottaa Montenegroa tehostamaan vakavaa ja järjestäytynyttä rikollisuutta koskevia syytetoimia ja oikeudenkäyntejä, jotta saadaan kunnon tuloksia lopullisten tuomioiden ja omaisuuden menetetyksi tuomitsemisen alalla; toteaa, että rahanpesun torjunnan alalla Montenegro on edistynyt merkittävästi rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnan kehyksen parantamisessa sekä EU:n pakotteiden täytäntöönpanossa;

28. pitää myönteisenä Montenegron nykyistä yhteistyötä Frontexin, Europolin, Eurojustin ja Euroopan unionin lainvalvontakoulutusviraston kanssa rajatylittävän rikollisuuden, kuten laittoman ase-, huume- ja ihmiskaupan, torjumisessa sekä terrorismin ja ääriliikkeiden vastaisessa työssä; korostaa tarvetta kehittää huumausaineiden torjuntaan liittyvää yhteistyötä;

29. kehottaa jälleen Montenegroa mukauttamaan viisumipolitiikkansa täysin EU:n viisumipolitiikkaan, erityisesti korkean turvallisuusriskin maita koskien; panee merkille Montenegron hallituksen päätöksen poistaa useita maita viisumivapaiden maiden luettelostaan vuonna 2025; muistuttaa, että tämä on luvun 24 mukainen sulkemisedellytys;

30. korostaa avoimen ja vastuuvelvollisen julkishallinnon, vahvempien hallinnollisten valmiuksien sekä ammattitaitoisen ja ansioihin perustuvan virkamieskunnan merkitystä; panee huolestuneena merkille, että henkilöstön laajamittaisen palkkaamisen jatkaminen julkishallinnossa ilman avoimia kriteerejä ja selkeitä tarvearviointeja heikentää ansioihin perustuvan rekrytoinnin ja ammattimaisuuden periaatteita; kehottaa epäpolitisoimaan entisestään korkeiden virkamiesten nimityksiä ja ottamaan käyttöön selkeitä tuloksellisuuteen perustuvia arviointimekanismeja sekä huolehtimaan asiantuntemuksen jatkuvuudesta;

***Perusvapaudet ja ihmisoikeudet***

31. pitää valitettavana, että kansallisiin vähemmistöihin ja haavoittuvassa asemassa oleviin ryhmiin, kuten romanit ja egyptiläiset, vammaiset henkilöt ja hlbtiq+-henkilöt, kohdistuu Montenegrossa edelleen syrjintää, vihapuhetta, erityisesti verkossa, ja viharikoksia; panee tyytyväisenä merkille, että hiljattain hyväksyttiin tasa-arvon suojelua ja syrjinnän kieltämistä koskeva laki; kehottaa tehostamaan etnisten yhteisöjen yhdenvertaisen kohtelun täytäntöönpanoa ja varmistamaan, että kaikille etnisille, uskonnollisille ja yhteiskunnallisille ryhmille taataan yhtäläiset oikeudet ja mahdollisuudet ja että ne voivat osallistua täysipainoisesti ja tehokkaasti yhteiskunnalliseen, poliittiseen ja taloudelliseen elämään; toteaa, että vähemmistöjen oikeuksien turvaaminen on olennaisen tärkeää sosiaalisen yhteenkuuluvuuden ja demokraattisen hallinnon edistämisen ja eurooppalaisten arvojen vaalimisen kannalta; kehottaa Montenegroa hyväksymään ja panemaan täytäntöön kattavaa lainsäädäntöä ja politiikkatoimia, joilla ehkäistään syrjintää ja edistetään osallisuutta;

32. kehottaa Montenegroa panemaan rekisteröityjä parisuhteita koskevan lain kaikilta osin täytäntöön;

33. kehottaa Montenegroa panemaan täytäntöön vammaisten henkilöiden laitoshoidosta luopumista koskevan strategian sekä vahvan lastensuojelujärjestelmän, joka perustuu yhteisöperustaiseen hoitoon;

34. panee merkille Montenegron yhteiskunnan monietnisen luonteen ja kehottaa lisäämään kunnioitusta paikallisyhteisöjen ja kansallisten vähemmistöjen kaikkia kieliä, perinteitä ja kulttuuriperintöä kohtaan; kehottaa Montenegroa lisäämään toimia, joilla pyritään varmistamaan vähemmistökielten syrjimätön käyttö koulutuksessa sekä vähemmistöille omistetussa mediatilassa valtiollisissa ja paikallisissa tiedotusvälineissä; kehottaa kunnioittamaan Kotorinlahden monietnistä identiteettiä, erityisesti tunnustamalla kroatialaisyhteisön kulttuuriperinnön; ilmaisee syvän huolensa Kotorinlahden Unesco-alueella käynnissä olevista massiivisista rakennustöistä, jotka vaikuttavat kyseisen luontokohteen perinnön säilyttämiseen ja kohteen suojeluun, ja kehottaa saattamaan Miločer-puiston oikeudellisen suojelun päätökseen;

35. toteaa, että identiteettiin liittyviä keskusteluja on käytävä hienotunteisesti ja osallistavalla tavalla, jotta voidaan estää polarisoituminen ja rakentaa laajaa yhteisymmärrystä kysymyksistä, jotka ovat ratkaisevan tärkeitä Montenegron itsenäisyydelle, suvereniteetille ja etenemiselle kohti EU-jäsenyyttä; toistaa huolensa yrityksistä muuttaa Montenegron kansalaisuuslakia maan parlamentissa siten, että siinä sallittaisiin kaksoiskansalaisuuden hankkiminen, millä voisi olla vakavia ja pitkäaikaisia vaikutuksia maan päätöksentekoprosessiin ja identiteettiin; kannustaa viranomaisia jatkamaan kuulemisia ja koordinointia EU:n kanssa mahdollisista lainsäädäntömuutoksista sen varmistamiseksi, että kaikessa lainsäädännössä noudatetaan täysin EU:n säännöstöä ja kansainvälisiä normeja ja ylläpidetään perusoikeuksia;

36. tuomitsee jyrkästi kaiken, myös verkossa esiintyvän, vihapuheen ja kaikki viharikokset; panee tyytyväisenä merkille, että rasismia ja vihapuhetta koskevien syytetoimien määrä on kasvanut, mutta ilmaisee huolensa riittämättömästä toiminnasta sellaisia puheita, julkisia lausuntoja tai symbolisia tekoja vastaan, joilla ihannoidaan sotarikollisia tai vääristellään historiallisia tosiasioita; kannustaa Montenegroa tehostamaan institutionaalisia toimiaan vihapuheen torjumiseksi, varmistamaan tehokkaan tutkinnan ja syytteeseenpanon ja mukauttamaan lainsäädäntönsä täysin EU:n säännöstöön;

37. kehottaa Montenegroa varmistamaan perusoikeuskehystensä tehokkaan soveltamisen, mukaan lukien oikeussuojan saatavuus ja haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden suojelu, sekä panemaan täytäntöön kaikki kansainvälisten valvontaelinten suositukset;

38. korostaa tarvetta puuttua naisten, erityisesti vähemmistöryhmiin kuuluvien naisten, syrjintään; ilmaisee huolensa siitä, että suhteettoman moni Montenegron romani- ja egyptiläisyhteisöistä lähtöisin olevista tytöistä joutuu lapsiavioliittoon; pitää valitettavana, että sukupuolistunut väkivalta ja uhreja syyttävät asenteet sekä sukupuolistunut vihapuhe ja disinformaatio, myös verkossa, erityisesti julkisessa ja poliittisessa elämässä toimivia naisia kohtaan,

ovat laajalle levinneitä; kehottaa Montenegroa rahoittamaan, koordinoimaan ja valvomaan asianmukaisesti sukupuolten tasa-arvoa koskevaa kehystään ja antamaan sille riittävät resurssit; kehottaa asianomaisia viranomaisia lisäämään valppautta ja perustamaan tukijärjestelmiä sukupuolistuneen väkivallan ja perheväkivallan uhreille; kehottaa parantamaan tiedonkeruuta perheväkivallasta ja sukupuolistuneesta väkivallasta, tuloista ja palkoista, terveydestä sekä sosiaaliturvasta; kehottaa Montenegron viranomaisia varmistamaan naisten laajemman osallistumisen politiikkaan;

39. panee merkille Montenegron nollatoleranssin toimittajiin kohdistuvan väkivallan suhteen ja tuomitsee uhkailun ja kaikki voimakkaat verbaaliset hyökkäykset, joita virkamiehet ja poliittiset puolueet ovat kohdistaneet tiedotusvälineisiin ja kansalaisyhteiskunnan edustajiin, erityisesti muun muassa tiedotusvälineissä työskenteleviin naisiin ja ihmisoikeuksien puolustajiin; on huolissaan toimittajien, kolumnistien ja kansalaisyhteiskunnan toimijoiden epävirallisista kuultavaksi kutsumisista ja tutkintakuulusteluista tapauksissa, joissa he ovat kritisoineet virkamiehiä; kehottaa panemaan lain nopeasti ja tehokkaasti täytäntöön ja takaamaan tehokkaan oikeussuojan siten, että etusijalle asetetaan tutkinnan suorittaminen ja ratkaisemattomien tapausten, kuten Duško Jovanovićin murhan, kattava ja tehokas seuranta sekä varoittavien seuraamusten määrääminen; toteaa, että Montenegron oikeusjärjestelmässä ei ole erityistä määritelmää tai nopeutettua menettelyä julkiseen keskusteluun osallistumista vastustavien strategisten kanteiden tunnistamiseksi ja hylkäämiseksi, ja kehottaa perustamaan tällaiset mekanismit;

40. korostaa vapaiden ja moniarvoisten tiedotusvälineiden keskeistä merkitystä demokraattisen yhteiskunnan peruspilarina; muistuttaa, että julkisen yleisradioyhtiön ja tiedotusvälineiden sääntelyviranomaisen riippumattomuuden varmistaminen on edelleen luvun 23 mukainen edellytys; korostaa, että on tärkeää varmistaa tiedotusvälineiden omistussuhteiden ja rahoituksen täysi avoimuus, myös verkkotiedotusvälineiden osalta; pitää myönteisenä jäsenten äskettäistä nimittämistä audiovisuaalisten mediapalvelujen viraston neuvostoon ja korostaa, että viraston on voitava toimia riippumattomasti ilman, että siihen vaikutetaan poliittisesti; on huolissaan siitä, että yleisradioyhtiöön vaikutetaan jatkuvasti poliittisesti, ja kehottaa viranomaisia kunnioittamaan oikeudenkäyntejä, palauttamaan laillisuuden ja takaamaan yleisradiotoiminnan harjoittajan institutionaalisen ja toimituksellisen riippumattomuuden; kehottaa Montenegroa mukauttamaan

medialainsäädäntönsä eurooppalaiseen medianvapaussäädökseen[4] ja parantamaan kykyä torjua ulkomaista vaikuttamista ja disinformaatiota; vaatii tiedotusvälineiden omistusrakenteiden ja ulkomaisten rahoituslähteiden täydellistä avoimuutta erityisesti silloin, kun ne kytkeytyvät poliittisiin toimijoihin tai ulkomaisten valtioiden etuihin, jotta estetään piilotettu ulkopuolinen vaikuttaminen Montenegron julkiseen keskusteluun;

41. on tyytyväinen Montenegron elinvoimaiseen ja rakentavaan kansalaisyhteiskuntaan, jolla on ratkaiseva ja myönteinen rooli uudistusprosessissa; kehottaa ottamaan kansalaisyhteiskunnan mielekkäällä tavalla mukaan päätöksentekoon muun muassa varmistamalla järjestelmällisemmän osallistumisen ja asianmukaisen tiedon oikea-aikaisen saatavuuden; kehottaa viranomaisia varmistamaan, että EU-jäsenyyteen liittyvässä lainsäädäntötyössä ei ohiteta julkisia kuulemisia koskevia vaatimuksia eikä osallistavaa hallintoa koskevia vakiintuneita standardeja; kehottaa jatkamaan pitkän tauon jälkeen hallituksen ja kansalaisjärjestöjen välisen yhteistyöneuvoston työtä yhteistyösuhteiden rakentamiseksi ja kansalaisyhteiskunnan aidoksi osallistamiseksi avoimeen lainsäädäntöprosessiin varhaisesta vaiheesta alkaen;

42. kehottaa Montenegroa panemaan kaikki kidutuksen ja epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen vastaisen eurooppalaisen komitean suositukset kaikilta osin täytäntöön; panee huolestuneena merkille kidutusta ja pakottamista lausuntoihin koskevien valitusten määrän kasvun, asioiden käsittelyruuhkan ja suojatoimien, kuten kuulustelujen audiovisuaalisen tallentamisen, vähäisen käytön; pitää valitettavina ehdollisten rangaistusten ja kurinpitotoimien epäjohdonmukaisuutta sekä lievien seuraamusten soveltamista poliisin harjoittamaa kaltoinkohtelua koskevissa tapauksissa ja kehottaa toteuttamaan nopeita, tehokkaita ja puolueettomia tutkimuksia;

***Sovinto ja hyvät naapuruussuhteet***

43. suhtautuu myönteisesti siihen, että Montenegro isännöi Tivatissa 5. kesäkuuta 2026 pidettävää EU:n ja Länsi-Balkanin huippukokousta, joka tarjoaa tärkeän foorumin alueellisen yhteistyön vahvistamiselle, liittymisohjelman edistämiselle, taloudellisen yhdentymisen edistämiselle ja yhteisiin haasteisiin vastaamiselle;

44. korostaa hyvien naapuruussuhteiden ja alueellisen yhteistyön keskeistä merkitystä laajentumisprosessissa; palauttaa mieliin, että hyvät naapuruussuhteet ovat yksi keskeisistä kriteereistä arvioitaessa Montenegron liittymisprosessin edistymistä EU:n

---

[4] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1083, annettu 11. huhtikuuta 2024, mediapalvelujen yhteisestä kehyksestä sisämarkkinoilla ja direktiivin 2010/13/EU muuttamisesta (eurooppalainen medianvapaussäädös) (EUVL L, 2024/1083, 17.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1083/oj).

neuvottelukehyksen mukaisesti; kehottaa etsimään keskinäisen kunnioituksen hengessä rakentavia ratkaisuja avoinna oleviin kahdenvälisiin kysymyksiin ja asettamaan kansalaisten edut etusijalle; muistuttaa, että olisi vältettävä käyttämästä ratkaisemattomia kahdenvälisiä ja alueellisia kiistoja ehdokasmaiden liittymisprosessien estämiseen; panee tyytyväisenä merkille Kroatian ja Montenegron kahdenväliset neuvottelut ja pitää niitä rakentavana mekanismina jäljellä olevien kysymysten ratkaisemiseksi ja luottamuksen vahvistamiseksi;

45. kiittää Montenegroa sen jatkuvasta edistymisestä sotarikostapausten kansallisessa käsittelyssä; panee kuitenkin merkille, että kesäkuun 2024 jälkeen erityissyyttäjänvirasto ei ole aloittanut uusia tutkimuksia tai nostanut syytteitä sotarikostapauksissa ja että komentovastuuasiassa ei ole edistytty; korostaa, että on tehostettava toimia ja jatkettava työtä uskottavien ja kestävien tulosten saavuttamiseksi sotarikostapauksia koskevien tehokkaiden tutkintatoimien, syytteeseenpanon ja oikeudenkäyntien suhteen, myös korkean tason tapauksissa, kansainvälisen oikeuden ja kansainvälisten normien mukaisesti; korostaa, että arkistoihin pääsyllä on tässä tärkeä merkitys;

46. kannustaa Montenegroa jatkamaan ennakoivaa lähestymistapaa oikeussuojan saatavuuden ja tehokkaiden korvausten, mukaan lukien institutionaalinen tuki, varmistamiseksi uhreille, muun muassa takaamalla riittävät ja oikeudenmukaiset korvaukset kaikille henkilöille, joita pidettiin sotavankeina Montenegron leireillä 1990-luvulla; pitää myönteisenä alueellista yhteistyötä näissä asioissa ja kehottaa tekemään täyttä yhteistyötä alueella ja EU:n jäsenvaltioiden kanssa, mukaan lukien todistusaineiston vaihto ja kadonneiden henkilöiden kohtalon selvittäminen; suhtautuu myönteisesti siihen, että Kroatian pyynnöstä Montenegrossa on pidätetty henkilö, joka on tuomittu poissaolevana sotarikoksista sotavankeja vastaan, ja on tyytyväinen molempien maiden toimivaltaisten viranomaisten väliseen yhteistyöhön tässä asiassa;

47. toteaa jälleen olevansa huolestunut tiettyjen poliittisten toimijoiden harjoittamasta poliittisesta revisionismista, joka heikentää vastuuvelvollisuutta ja syventää yhteiskunnallisia jakolinjoja; tuomitsee jyrkästi sotarikollisten ihannoinnin ja sotarikosten julkisen kiistämisen;

48. on huolestunut alueella ilmenneistä poliittisista ajatuksista ja narratiiveista, joilla ajetaan etniseen identiteettiin perustuvan rajatylittävän yhdistymisen tai koordinoinnin asiaa, muun muassa niin sanottua serbialaista maailmaa, ja joissa kyseenalaistetaan naapurivaltioiden suvereniteetti ja alueellinen koskemattomuus; kehottaa kaikkia alueellisia toimijoita kunnioittamaan Montenegron itsenäisyyttä ja pidättymään puuttumasta sen sisäisiin asioihin; korostaa, että tällaiset narratiivit ovat ristiriidassa hyvien naapuruussuhteiden periaatteiden ja EU-jäsenyysprosessin kanssa;

korostaa, että Länsi-Balkanin tulevaisuus on yhdentymisessä EU:hun eikä kilpailevissa geopoliittisissa vaikutuspiireissä;

49. kehottaa jälleen avaamaan entisten Jugoslavian tasavaltojen arkistot siten, että pääsy entisen Jugoslavian salaisen palvelun ja Jugoslavian kansanarmeijan salaisen palvelun tietoihin sallitaan, jotta kommunistihallinnon aikaisia rikoksia voidaan tutkia ja käsitellä perusteellisesti;

50. kehottaa ratkaisemaan jäljellä olevat omistuskysymykset; korostaa, että jäljellä olevien omistusoikeuskysymysten, myös palauttamisvaatimusten, ratkaiseminen on olennaisen tärkeää, jotta voidaan täyttää luvun 23 mukaiset Montenegron velvoitteet, ja että se on edelleen keskeinen edellytys perusoikeuksia koskevien neuvottelujen päättämiseksi;

***Sosioekonomiset uudistukset***

51. on tyytyväinen Montenegron sitoutumiseen Länsi-Balkania koskevaan EU:n kasvusuunnitelmaan; on tyytyväinen maan edistymiseen sen uudistusohjelman täytäntöönpanossa, josta sille on maksettu 18 miljoonaa euroa, ja kannustaa sitä jatkamaan ohjelman täytäntöönpanoa; korostaa mitattavissa olevien ja kestävien tulosten merkitystä uudistusten täytäntöönpanossa erityisesti oikeusvaltioperiaatteen ja julkisen varainhoidon alalla;

52. kannustaa edelleen Montenegroa hyödyntämään täysimääräisesti ja tehokkaasti kaikkea sille myönnettyä EU:n rahoitusta muun muassa parantamalla hallinnollisia valmiuksia, nopeuttamalla ohjelmasuunnittelua ja sopimusten tekemistä sekä parantamalla koordinointia; korostaa, että on tärkeää ottaa sidosryhmät, kuten paikallisviranomaiset, elinkeinoelämän järjestöt, työmarkkinaosapuolet ja kansalaisyhteiskunta, laajasti ja mielekkäästi mukaan kaikkiin vaiheisiin, myös uudistustoimenpiteiden suunnitteluun, hankkeiden täytäntöönpanoon ja tulosten seurantaan; muistuttaa EU:n rahoitustuen ehdollisuudesta, jonka mukaan rahoitus riippuu konkreettisesta edistymisestä uudistuksissa ja oikeusvaltioperiaatteen kunnioittamisessa;

53. suhtautuu myönteisesti Montenegron operatiiviseen osallistumiseen yhtenäiseen euromaksualueeseen (SEPA) ja pitää sitä merkittävänä askeleena kohti syvempää taloudellista yhdentymistä EU:n kanssa ja alhaisempia kaupankäyntikuluja kansalaisille ja yrityksille; panee merkille alustavat havainnot, jotka kertovat merkittävistä säästöistä transaktiokustannuksissa sen jälkeen, kun SEPA otettiin käyttöön lokakuussa 2025;

54. suhtautuu myönteisesti komission ehdotukseen aloittaa Länsi-Balkanin kumppanien, myös Montenegron, kanssa neuvottelut verkkovierailupalvelujen käyttöä kotimaan hinnalla koskevan EU:n järjestelmän laajentamiseksi, sillä sen ansiosta kansalaiset ja

yritykset voivat hyötyä saumattomista matkaviestintäyhteyksistä kotimaan hinnalla kaikkialla EU:ssa ja Länsi-Balkanilla ja se edistää ihmisten välisiä yhteyksiä, tiivistää taloudellisia siteitä, tukee koulutusvaihtoa ja helpottaa matkailua; korostaa, että tämä aloite on konkreettinen askel kohti syvempää, liittymistä valmistelevaa yhdentymistä ja että sillä tuetaan rajat ylittäviä sosiaalisia ja taloudellisia siteitä ja tuotetaan kansalaisille konkreettista hyötyä hyvissä ajoin ennen täyttä EU-jäsenyyttä; on ilahtunut siitä, että neuvosto on antanut valtuutuksen neuvottelujen aloittamiseen verkkovierailupalvelujen käyttöä kotimaan hinnalla koskevan järjestelmän laajentamiseksi Länsi-Balkanin kumppaneihin, ja kehottaa tekemään oikea-aikaisesti kahdenvälisiä sopimuksia näiden kumppaneiden kanssa;

55. panee merkille Montenegron talouskasvun ja kehottaa sitä jatkamaan julkisen talouden kurinalaisuutta, rakenneuudistuksia, hallinnon parantamista sekä toimenpiteitä, joita tarvitaan kilpailukyvyn, yksityisen sektorin kasvun, ulkomaisten investointien ja sosiaalisen ja taloudellisen kehityksen edistämiseksi; kannustaa Montenegroa mukauttamaan tulli-, sosiaali- ja veropolitiikkansa EU:n normeihin, mukaan lukien avoimuus ja tehokas verotietojen vaihto, jotta se edistyisi luvun 16 mukaisten edellytysten täyttämisessä; kehottaa Montenegroa mukautumaan ulkomaisten suorien investointien seurantaa koskevaan EU:n kehykseen, erityisesti energian, televiestinnän, kriittisen infrastruktuurin ja tiedotusvälineiden kaltaisilla strategisilla aloilla, jotta voidaan ehkäistä strategisia riippuvuuksia ja turvata kriittinen infrastruktuuri ja keskeiset talouden alat; panee tyytyväisenä merkille ensimmäisen EU:n ja Montenegron investointikonferenssin, sillä se on vahva merkki taloudellisten siteiden tiivistymisestä;

56. kehottaa Montenegroa vauhdittamaan julkisten palvelujen digitalisointia ja tehostamaan yritystoimintaan kytkeytyvää ammatillista koulutusta; korostaa, että on välttämätöntä varmistaa kansalaisten henkilötietojen ja arkaluonteisten tietojen suoja kaikissa digitaalisissa järjestelmissä; suhtautuu myönteisesti kehotuksiin integroida kaikki Länsi-Balkanin maat EU:n digitaalisiin sisämarkkinoihin ennen EU-jäsenyyttä;

57. kehottaa Montenegroa tehostamaan korruption torjuntaa julkisissa hankinnoissa vahvistamalla oikeudellista kehystä ja parantamalla sääntöjenvastaisuuksien havaitsemista ja kehottaa sitä varmistamaan, että kaikki hallitustenväliset sopimukset ovat täysin EU:n sääntöjen ja periaatteiden mukaisia;

***Energia, ympäristö ja yhteydet***

58. kehottaa Montenegroa tehostamaan toimiaan kohti kestävää ja vihreää siirtymää ja vihdoin hyväksymään ja panemaan täytäntöön kansallisen energia- ja ilmastosuunnitelmansa; korostaa energiaturvallisuuden, tarjonnan monipuolistamisen, ulkoisiin

toimijoihin nähden vallitsevien strategisten riippuvuuksien vähentämisen ja täydellisen alueellisiin ja eurooppalaisiin energiamarkkinoihin yhdentymisen merkitystä; kehottaa mukautumaan täysin sähkömarkkinoiden yhdentymispakettiin ja tehostamaan energiatehokkuutta parantavia toimenpiteitä; kehottaa mukautumaan EU:n toimitusvarmuutta koskeviin normeihin ja avoimiin hankintamenettelyihin;

59. kehottaa Montenegroa tehostamaan toimiaan luvun 27 sulkemisedellytysten täyttämiseksi ja nopeuttamaan mukautumista EU:n ympäristösäännöstöön sekä säännöstön tehokasta täytäntöönpanoa kaikilla asiaankuuluvilla aloilla, muun muassa ilmanlaadun, veden, luonnonsuojelun, jätehuollon, teollisuuden aiheuttaman saastumisen ja ilmastonmuutoksen osalta, sekä hyväksymään ilmanlaatua ja luonnonsuojelua koskevia strategioita ja toimintasuunnitelmia sekä paikallisia jätehuoltosuunnitelmia; panee tyytyväisenä merkille, että Montenegro on liittynyt EU:n Life-ohjelmaan; kehottaa kaikkia osapuolia pääsemään sopimukseen Zetan kunnan jäteveden käsittelylaitoksesta tavalla, jossa otetaan huomioon sekä tarve laitoksen rakentamiselle että paikallisväestön huolenaiheet;

60. kehottaa Montenegroa suojelemaan biologiselta monimuotoisuudeltaan rikkaita alueita, mukaan lukien Emerald-kohteet ja tulevat Natura 2000 -alueet, ja varmistamaan niiden oikeudellisen suojelun ja yhdenmukaisuuden asiaankuuluvien EU:n direktiivien kanssa; kehottaa Montenegroa nopeuttamaan merkittävästi Natura 2000 -verkoston perustamista ja täytäntöönpanoa täysin EU:n säännöstön mukaisesti ja varmistamaan, että suojeltujen alueiden tunnistaminen, nimeäminen ja hoito perustuvat tieteellisiin kriteereihin ja avoimiin julkisiin kuulemismenettelyihin; kehottaa tiukentamaan eläinten hyvinvointia koskevan lainsäädännön täytäntöönpanoa;

61. kehottaa Montenegroa vahvistamaan hallinnollisia ja tarkastusvalmiuksiaan kansallisella ja paikallisella tasolla ja parantamaan instituutioiden välistä koordinointia sekä infrastruktuurihankkeita koskevaa päätöksentekoaan, mukaan lukien tehokkaan koordinoinnin järjestäminen strategisen ympäristövaikutusten arvioinnin, ympäristövaikutusten arvioinnin ja asianmukaisen arvioinnin menettelyjen välille; kehottaa Montenegroa siirtymään liikennepolitiikassaan kohti kestävää ja älykästä liikkuvuutta;

62. korostaa alueellisten liikenne- ja energiayhteyksien merkitystä Länsi-Balkanin taloudellisen kehityksen ja vakauden keskeisenä tekijänä, ja kehottaa toteuttamaan hankkeita, joilla syvennetään yhdentymistä EU:n jäsenvaltioihin; on huolissaan Länsi-Balkanin maista tulevien ammattikuljettajien hiljattain järjestämistä tempauksista liikenteen estämiseksi Schengen-alueelle johtavilla rajanylityspaikoilla liittyen EU:n rajanylitystietojärjestelmän (EES) täytäntöönpanoon lokakuusta

2025 alkaen; korostaa, että pitkittyneet häiriöt saattavat vaikuttaa kielteisesti toimitusketjuihin, kauppavirtoihin ja taloussuhteisiin EU:n ja Montenegron välillä; kehottaa komissiota arvioimaan tiiviissä yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa mahdollisia käytännönläheisiä ja oikeudellisesti järkeviä ratkaisuja, joissa otetaan huomioon liikennealan toiminnallisten realiteettien ohella tarve säilyttää Schengenin säännöstön loukkaamattomuus sekä varmistetaan asianmukaiset takeet ja estetään väärinkäytökset;

°

° °

63. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle, komissiolle, komission varapuheenjohtajalle / unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkealle edustajalle ja jäsenvaltioiden hallituksille ja parlamenteille sekä kääntämään sen montenegroksi ja välittämään sen Montenegron presidentille, hallitukselle ja parlamentille.